

Κείμενα: Θεοδώρα Σιάηλου
Επιμέλεια κειμένου: Balazs D' Szabo
Εικόνες: Μαριλίνα Σκαρπέτα, Εργαλεία Τεχνητής Νοημοσύνης
Ηλεκτρονική επιμέλεια: Νικολέτα Ελεονώρα Παγδατή
Εκτύπωση: Η Loizides Ltd

Copyright © Soteris Shaelos Plants & Flowers Ltd

Το παρόν έργο είναι πνευματική ιδιοκτησία και προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Κυπριακού νόμου (Ν. 59/1976 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα) καθώς και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του συγγραφέα κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και η εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή ή αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

**Ένας σπόρος αρκεί – Γίνε κι εσύ Φύλακας της Φύσης
Γνωρίζω τη γη μου – Η φύση και η παράδοση της Κύπρου**

Ιούλιος

Η γη μάς μιλά με αρώματα, καρπούς και μνήμες
Ο Ιούλιος στην Κύπρο είναι μήνας γεμάτος φως, ζέστη και δυνατές μυρωδιές.
Ο ήλιος λάμπει πιο έντονα, το χώμα διψά, τα φυτά ζητούν φροντίδα και οι άνθρωποι αναζητούν
δροσιά στα σπίτια, στις αυλές και στα ορεινά χωριά.
Αυτόν τον μήνα ταξιδεύουμε στον Αγρό και στην ορεινή Πιτσιλιά. Εκεί θα γνωρίσουμε έναν τόπο
όπου η φύση, η εργασία και η παράδοση συναντιούνται. Θα μάθουμε για την τριανταφυλλιά του
Αγρού και το ροδόσταγμα, ένα μυρωδάτο προϊόν που κρατά μέσα του το άρωμα του
τριαντάφυλλου και τη μνήμη ενός τόπου.
Θα γνωρίσουμε επίσης τον βασιλικό, ένα από τα πιο αγαπημένα αρωματικά φυτά της
κυπριακής αυλής. Με το άρωμά του θα θυμηθούμε πως ακόμη και ένα μικρό φυτό σε μια
γλάστρα χρειάζεται νερό, φως, μέτρο και καθημερινή φροντίδα.
Στον Ιούλιο θα συναντήσουμε και την τερατσιά, τη χαρουπιά της Κύπρου. Οι καρποί της, τα
τεράτσια, ονομάστηκαν κάποτε «μαύρος χρυσός», γιατί ήταν πολύτιμοι για τη ζωή, τη διατροφή
και την οικονομία του τόπου μας.
Μέσα από γεύσεις όπως το μαχαλλεπί με ροδόσταγμα και τα τσερτζιελλούθκια, θα δούμε πως η
κυπριακή κουζίνα γεννήθηκε από απλά υλικά, σοφία, ανάγκη και σεβασμό σε όσα πρόσφερε η
γη.
Ο Ιούλιος όμως είναι και μήνας μνήμης για την Κύπρο. Θυμόμαστε τα γεγονότα του 1974 με
σεβασμό, σκεφτόμαστε τους ανθρώπους που πόνεσαν και μαθαίνουμε την αξία της ειρήνης,
της δημοκρατίας και της αγάπης για τον τόπο μας.
Αυτόν τον μήνα θα γίνουμε μικροί γεωπόνοι, μικροί δημοσιογράφοι, μικροί παρατηρητές της
φύσης και μικροί φύλακες της μνήμης.
Θα ανακαλύψουμε ότι η γεωργία και η διατροφή είναι δεμένες με τη γη, το νερό, το χώμα, τα
φυτά και τον άνθρωπο.
Και θα κρατήσουμε ένα μεγάλο μήνυμα:
Όταν φροντίζω τη γη, φροντίζω τη ζωή.
Όταν γνωρίζω τον τόπο μου, τον αγαπώ πιο βαθιά.
Όταν θυμάμαι με σεβασμό, μαθαίνω να αγαπώ την ειρήνη.

**ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ
ΚΑΙ ΑΓΩΝΙΖΟΜΑΙ**

Γνωρίζω τα Αρωματικά Φυτά

Βασιλικός

Ο βασιλικός είναι από τα πιο αγαπημένα αρωματικά φυτά της κυπριακής αυλής. Τον συναντάμε σε γλάστρες, σε μπαλκόνια, κοντά στις πόρτες των σπιτιών και σε μικρούς κήπους που μοσχοβολούν καλοκαίρι.

Με τα πράσινα φύλλα του και το γλυκό, δροσερό του άρωμα, ο βασιλικός κάνει έναν χώρο να φαίνεται πιο ζωντανός. Δεν χρειάζεται να είναι μεγάλο φυτό για να μας χαρίσει χαρά. Αρκεί μια μικρή γλάστρα, λίγος ήλιος, σωστό πότισμα και φροντίδα.

Αν αγγίξεις απαλά τα φύλλα του, το άρωμά του απλώνεται αμέσως στον αέρα. Είναι σαν να σου ψιθυρίζει μια ιστορία από παλιές αυλές, από σπίτια γεμάτα μυρωδιές, από χέρια που φρόντιζαν τα φυτά κάθε πρωί πριν δυναμώσει ο ήλιος.

Ο βασιλικός αγαπά το φως και τη ζεστασιά, γι' αυτό ταιριάζει πολύ στο κυπριακό καλοκαίρι. Χρειάζεται όμως και προσοχή. Αν διψάσει πολύ, μαραίνεται. Αν ποτιστεί υπερβολικά, οι ρίζες του μπορεί να δυσκολευτούν. Έτσι μας μαθαίνει κάτι σημαντικό: στη φύση η φροντίδα χρειάζεται μέτρο.

Στην Κύπρο, ο βασιλικός δεν είναι μόνο φυτό. Είναι άρωμα σπιτιού, αυλής και φιλοξενίας. Είναι μια μικρή υπενθύμιση ότι η φύση μπορεί να βρίσκεται πολύ κοντά μας, ακόμη και σε μια γλάστρα.

Τip μικρού κηπουρού
Όταν ο βασιλικός βγάζει μικρά λουλούδια, μπορείς με τη βοήθεια ενός μεγάλου να κόβεις απαλά τις ανθισμένες κορυφές. Έτσι το φυτό δεν κουράζεται γρήγορα, βγάζει περισσότερα φύλλα, γίνεται πιο φουντωτό και ζει περισσότερο.

Λίγη γνώση

Βασιλικός

Επιστημονική ονομασία: *Ocimum basilicum*

Οικογένεια: Χειλανθή / Lamiaceae

Ο βασιλικός είναι αρωματικό, ποώδες φυτό. Καλλιεργείται συχνά σε γλάστρες, αυλές, μπαλκόνια και κήπους.

Φύλλα: πράσινα, τρυφερά και πολύ αρωματικά.

Άνθη: μικρά, λευκά ή λευκορόδινα.

Άρωμα: γλυκό, δροσερό και χαρακτηριστικό.

Τοποθεσία: αγαπά τις φωτεινές και ηλιόλουστες θέσεις.

Νερό: χρειάζεται τακτικό πότισμα, χωρίς υπερβολή.

Χώμα: προτιμά ελαφρύ χώμα με καλή αποστράγγιση.

Πού τον βρίσκουμε; Τον βρίσκουμε συχνά σε αυλές, μπαλκόνια, γλάστρες, κήπους και φυτώρια.

Χρήσεις: Ο βασιλικός χρησιμοποιείται ως αρωματικό και καλλωπιστικό φυτό. Χρησιμοποιείται επίσης στη μαγειρική, γιατί τα φύλλα του δίνουν άρωμα και γεύση σε φαγητά, σαλάτες και σάλτσες.

Τι μας μαθαίνει;
Ο βασιλικός μάς μαθαίνει πως ακόμη και ένα μικρό φυτό χρειάζεται ήλιο, νερό, παρατήρηση και αγάπη για να μεγαλώσει όμορφα.

Κύρια Είδη Βασιλικού

Γνωρίζω τον τόπο μου

Ο Αγρός και η ορεινή Πιτσιλιά

Στα ορεινά της Κύπρου, στην οροσειρά του Τροόδους, βρίσκεται ο Αγρός. Είναι ένα χωριό της περιοχής Πιτσιλιάς, στην Επαρχία Λεμεσού, χτισμένο ανάμεσα στα βουνά. Ο Αγρός βρίσκεται σε μεγάλο υψόμετρο, περίπου 1.100 μέτρα πάνω από τη θάλασσα. Γι' αυτό το καλοκαίρι, όταν σε άλλες περιοχές της Κύπρου η ζέστη γίνεται πιο δυνατή, ο αέρας στα ορεινά είναι πιο δροσερός και το τοπίο μοιάζει διαφορετικό. Το χωριό είναι χτισμένο αμφιθεατρικά, σαν να αγκαλιάζει τις πλαγιές γύρω του. Από εκεί μπορεί κανείς να δει βουνά, σπίτια, καλλιέργειες και όμορφες εικόνες της κυπριακής υπαίθρου.

Ο Αγρός είναι γνωστός για τις τριανταφυλλιές του. Εκεί, τα τριαντάφυλλα δεν είναι μόνο όμορφα λουλούδια. Είναι κομμάτι της εργασίας, της παράδοσης και της ιστορίας του τόπου. Από τα ροδοπέταλα παράγονται αρωματικά προϊόντα, όπως ροδόσταγμα και ροδέλαιο, που συνδέονται με την κυπριακή παράδοση.

Στον Αγρό η φύση και ο άνθρωπος συνεργάζονται. Οι άνθρωποι φροντίζουν τις καλλιέργειες, μαζεύουν τα πέταλα την κατάλληλη στιγμή και κρατούν ζωντανές γνώσεις που πέρασαν από γενιά σε γενιά.

Ο Αγρός είναι γνωστός και για παραδοσιακά προϊόντα, όπως γλυκά, μαρμελάδες και άλλα τοπικά εδέσματα. Έτσι, ο τόπος αυτός μάς δείχνει πως η φύση μπορεί να γίνει άρωμα, γεύση, εργασία, φιλοξενία και πολιτισμός.

Τον Ιούλιο, ο Αγρός μάς ανοίγει ένα παράθυρο σε έναν κόσμο όπου το τριαντάφυλλο γίνεται μνήμη, το άρωμα γίνεται παράδοση και η ορεινή Κύπρος μάς θυμίζει πόσο πλούσιος είναι ο τόπος μας.

Λίγη γνώση

Γιατί είναι ξεχωριστός ο Αγρός;

Ο Αγρός βρίσκεται στην οροσειρά του Τροόδους, στην περιοχή της Πιτσιλιάς.

Ανήκει στην Επαρχία Λεμεσού.

Βρίσκεται περίπου 1.100 μέτρα πάνω από τη θάλασσα.

Είναι χτισμένος ανάμεσα στα βουνά και έχει πανοραμική θέα.

Είναι γνωστός για την καλλιέργεια των ρόδων.

Από τα ροδοπέταλα παράγονται αρωματικά προϊόντα, όπως ροδόσταγμα και ροδέλαιο.

Συνδέεται με παραδοσιακά προϊόντα, γλυκά, μαρμελάδες και τοπικά εργαστήρια.

Τι μας μαθαίνει αυτός ο τόπος;

Ο Αγρός μάς μαθαίνει πως κάθε τόπος έχει τη δική του ταυτότητα.

Ένα λουλούδι μπορεί να γίνει πολλά περισσότερα από κάτι όμορφο. Μπορεί να γίνει άρωμα, εργασία, παράδοση, μνήμη και περηφάνια για έναν ολόκληρο τόπο.

Μας θυμίζει επίσης πως όταν οι άνθρωποι φροντίζουν τη φύση με γνώση και σεβασμό, μπορούν να δημιουργήσουν προϊόντα που κρατούν ζωντανή την ιστορία τους.

Αποστολή μικρού φύλακα

Βρες στον χάρτη της Κύπρου την περιοχή της Πιτσιλιάς και το χωριό Αγρός.

Σκέψου:

Πώς μπορεί ένα λουλούδι να γίνει παράδοση;

Γιατί είναι σημαντικό να γνωρίζουμε τα χωριά και τα προϊόντα του τόπου μας;

Ποιο άρωμα σου θυμίζει Κύπρο;

Ζωγράφισε ένα τριαντάφυλλο του Αγρού και γράψε γύρω του τρεις λέξεις που σου έρχονται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «ροδόσταγμα».

Γνωρίζω την Παράδοση

Το Ροδόσταγμα Αγρού

Στον Αγρό, τα τριαντάφυλλα δεν χαρίζουν μόνο χρώμα και ομορφιά. Χαρίζουν και άρωμα.

Από τα μυρωδάτα τριαντάφυλλα της ποικιλίας *Rosa damascena*, που καλλιεργούνται στον Αγρό, παράγεται το γνωστό Ροδόσταγμα Αγρού. Είναι ένα αρωματικό νερό που μυρίζει σαν φρέσκο τριαντάφυλλο και συνδέεται βαθιά με την παράδοση του χωριού.

Το Ροδόσταγμα Αγρού φτιάχνεται με απόσταξη. Αυτό σημαίνει πως τα τριαντάφυλλα μπαίνουν μαζί με νερό σε ειδικό σκεύος, ζεσταίνονται και ο ατμός που δημιουργείται μεταφέρει μαζί του το άρωμα του τριαντάφυλλου. Όταν ο ατμός κρυώσει, γίνεται ξανά υγρό. Αυτό το μυρωδάτο υγρό είναι το ροδόσταγμα.

Για να κρατήσουν τα τριαντάφυλλα το άρωμά τους, η συγκομιδή γίνεται πολύ νωρίς το πρωί, όταν τα πέταλα είναι ακόμη δροσερά. Έτσι, το άρωμα μένει πιο ζωντανό και περνά καλύτερα στο ροδόσταγμα.

Στον Αγρό, η παραγωγή ροδοστάγματος είναι κομμάτι της ζωής και της μνήμης των ανθρώπων. Οι γνώσεις για την καλλιέργεια της τριανταφυλλιάς, τη συγκομιδή και την απόσταξη πέρασαν από γενιά σε γενιά.

Το Ροδόσταγμα Αγρού χρησιμοποιείται στην κυπριακή παράδοση, ιδιαίτερα στη ζαχαροπλαστική. Δίνει άρωμα σε γλυκά, κρέμες, μαχαλλεπί και άλλα παραδοσιακά εδέσματα.

Έτσι, ένα τριαντάφυλλο γίνεται κάτι περισσότερο από λουλούδι. Γίνεται άρωμα, γεύση, μνήμη και παράδοση.

Λίγη γνώση

Πώς φτιάχνεται το ροδόσταγμα;

1. Τα τριαντάφυλλα μαζεύονται πολύ νωρίς το πρωί.
2. Τοποθετούνται ολόκληρα στον αποστακτήρα μαζί με πόσιμο νερό.
3. Το νερό ζεσταίνεται και δημιουργείται ατμός.
4. Ο ατμός παίρνει μαζί του το άρωμα του τριαντάφυλλου.
5. Όταν ο ατμός κρυώσει, γίνεται ξανά υγρό.
6. Το υγρό αυτό είναι το ροδόσταγμα.

Ξέρεις ότι; Το Ροδόσταγμα Αγρού παράγεται από την τριανταφυλλιά *Rosa damascena*.

Για την παραγωγή του χρησιμοποιείται ολόκληρο το άνθος του τριαντάφυλλου.

Το αυθεντικό Ροδόσταγμα Αγρού δεν αραιώνεται με νερό και δεν έχει πρόσθετο άρωμα ή συντηρητικό.

Τα τριαντάφυλλα μαζεύονται πρωί, γιατί τότε κρατούν καλύτερα το άρωμά τους.

Το Ροδόσταγμα Αγρού είναι γνωστό για το έντονο και δροσερό άρωμα φρέσκου τριαντάφυλλου.

Τι μας μαθαίνει; Το Ροδόσταγμα Αγρού μάς μαθαίνει πως η φύση και η παράδοση μπορούν να συνεργαστούν.

Ένα λουλούδι, όταν το φροντίσουμε και το γνωρίσουμε σωστά, μπορεί να γίνει προϊόν, τέχνη, μνήμη και περηφάνια για έναν ολόκληρο τόπο.

Από το μόσχευμα στο άρωμα

Σκέψου τη μεγάλη διαδρομή του τριαντάφυλλου του Αγρού. Ξεκινά από ένα μόσχευμα.

Το μόσχευμα είναι ένα μικρό κομμάτι βλαστού από ένα φυτό, που μπορεί να φυτευτεί και, με σωστή φροντίδα, να βγάλει ρίζες και να γίνει νέο φυτό.

Με φροντίδα, νερό, ήλιο και υπομονή, το μόσχευμα μπορεί να γίνει μια νέα τριανταφυλλιά.

Μετά η τριανταφυλλιά μεγαλώνει. Βγάζει φύλλα. Βγάζει μπουμπούκια.

Τα μπουμπούκια ανοίγουν και γίνονται μυρωδάτα τριαντάφυλλα.

Όταν έρθει η κατάλληλη στιγμή, τα τριαντάφυλλα μαζεύονται προσεκτικά, συνήθως πολύ νωρίς το πρωί, για να κρατήσουν το άρωμά τους.

Έπειτα ταξιδεύουν: από την τριανταφυλλιά, στο καλάθι της συγκομιδής, στον αποστακτήρα, στο μπουκάλι με το ροδόσταγμα, και μετά σε ένα παραδοσιακό γλυκό.

Ζωγράφισε αυτή τη διαδρομή σε μικρές εικόνες:

1. Το μόσχευμα
2. Η νέα τριανταφυλλιά
3. Το τριαντάφυλλο
4. Η συγκομιδή
5. Ο αποστακτήρας
6. Το ροδόσταγμα
7. Το παραδοσιακό γλυκό

Μετά γράψε μια πρόταση: «Το τριαντάφυλλο του Αγρού γίνεται παράδοση γιατί...»

Ενδημικό φυτό του μήνα

Αγριοτριανταφυλλιά της Χιονίστρας

Επιστημονική ονομασία: Rosa chionistrae

Οικογένεια: Ροδίδες / Rosaceae

Η Αγριοτριανταφυλλιά της Χιονίστρας, που λέγεται και Ροδή της Χιονίστρας, είναι ένα σπάνιο ενδημικό φυτό της Κύπρου.

Ενδημικό σημαίνει ότι ένα φυτό φυτρώνει φυσικά μόνο σε έναν συγκεκριμένο τόπο. Η Αγριοτριανταφυλλιά της Χιονίστρας φυτρώνει στην Κύπρο και συνδέεται ιδιαίτερα με τις βουνοκορφές του Τροόδους, κυρίως με την περιοχή του Ολύμπου, που είναι γνωστή και ως Χιονίστρα.

Είναι φυλλοβόλος θάμνος. Κάποιες φορές μεγαλώνει όρθια, άλλες φορές απλώνεται ή αναρριχάται αγκαλιάζοντας άλλα φυτά. Τα κλαδιά της έχουν δυνατά, κυρτά αγκάθια.

Τα άνθη της είναι λευκά, όμορφα και αρωματικά. Ανθίζει κυρίως από τον Μάιο μέχρι το τέλος Ιουνίου. Οι καρποί της έχουν βαθύ κόκκινο χρώμα και σχεδόν σφαιρικό σχήμα.

Μύθος και παράδοση

Από την αρχαιότητα, τα τριαντάφυλλα είχαν ξεχωριστή θέση στην ομορφιά, στην ποίηση και στη μυθολογία. Σύμφωνα με την παράδοση, τα άνθη της ροδής θεωρούνταν ιερά, γιατί με αυτά στόλιζε η θεά Αφροδίτη τα μαλλιά της. Έτσι, το τριαντάφυλλο δεν ήταν μόνο ένα όμορφο λουλούδι. Ήταν σύμβολο ομορφιάς, αγάπης, αρώματος και ζωής.

Γιατί είναι σημαντική;

Η Αγριοτριανταφυλλιά της Χιονίστρας είναι μέρος του φυσικού πλούτου της Κύπρου. Δεν είναι η ίδια τριανταφυλλιά με εκείνη που καλλιεργείται στον Αγρό για το ροδόσταγμα. Η τριανταφυλλιά του Αγρού είναι καλλιεργούμενη και συνδέεται με την παράδοση και την παραγωγή ροδοστάγματος. Η Αγριοτριανταφυλλιά της Χιονίστρας είναι άγριο, ενδημικό φυτό που χρειάζεται προστασία.

Τι μας μαθαίνει;

Μας μαθαίνει ότι η φύση της Κύπρου κρύβει σπάνια φυτά που δεν υπάρχουν παντού. Μας θυμίζει πως όταν περπατούμε στη φύση, δεν κόβουμε άγρια λουλούδια και δεν καταστρέφουμε φυτά. Τα παρατηρούμε με σεβασμό, τα φωτογραφίζουμε, τα ζωγραφίζουμε και τα αφήνουμε να συνεχίσουν τη ζωή τους.

Μικρή αποστολή

Σύγκρινε δύο τριανταφυλλιές:

Τριανταφυλλιά του Αγρού: καλλιεργείται από ανθρώπους και δίνει ροδόσταγμα.

Αγριοτριανταφυλλιά της Χιονίστρας: φυτρώνει άγρια στη φύση και είναι ενδημικό φυτό της Κύπρου.

Γράψε μία πρόταση:

«Προστατεύω τα ενδημικά φυτά γιατί...»

Ζώο του μήνα

Ο λαγός της Κύπρου

Επιστημονική ονομασία: Lepus europaeus cypricus

Ο λαγός της Κύπρου είναι ένα θηλαστικό ζώο που ζει σε πολλούς οικότοπους του νησιού μας. Έχει καστανοκίτρινο χρώμα, δυνατό σώμα, μακριά αυτιά και πολύ ανεπτυγμένη ακοή. Μπορεί να τρέχει πολύ γρήγορα και να κινείται προσεκτικά μέσα στη φύση.

Ο λαγός είναι φυτοφάγο ζώο. Τρέφεται με χόρτα, φύλλα, καρπούς και βλαστούς από θάμνους και φυτά της κυπριακής υπαίθρου.

Συνήθως ψάχνει την τροφή του τη νύχτα. Την ημέρα κρύβεται σε σπαρτά, θάμνους ή κάτω από μεγάλες πέτρες, για να προστατεύεται από τους θηρευτές του.

Ξέρεις ότι;

Ο λαγός της Κύπρου θεωρείται ενδημικό υποείδος της Κύπρου.

Δεν φτιάχνει βαθιά φωλιά όπως άλλα ζώα. Κρύβεται σε μικρά βαθουλώματα στο έδαφος, ανάλογα με την εποχή και τις ανάγκες του.

Τα μικρά του γεννιούνται με τρίχωμα και ανοιχτά μάτια.

Οι θηρευτές του είναι ζώα όπως η αλεπού, ο σπιζαετός και ορισμένα φίδια, κυρίως για τους νεαρούς λαγούς.

Τι μας μαθαίνει;

Ο λαγός μάς μαθαίνει ότι κάθε ζώο έχει τον δικό του τρόπο να επιβιώνει.

Άλλα ζώα προστατεύονται με δύναμη, άλλα με καμουφλάζ, άλλα με ταχύτητα και άλλα με την προσεκτική παρατήρηση του περιβάλλοντός τους.

Πώς τον προστατεύουμε;

Δεν καταστρέφουμε τους φυσικούς χώρους όπου ζει. Δεν πειράζουμε φωλιές ή μικρά ζώα. Δεν αφήνουμε σκουπίδια στη φύση.

Σεβόμαστε τα χωράφια, τους θάμνους και τα άγρια μέρη, γιατί εκεί μπορεί να κρύβεται και να ζει ένας λαγός.

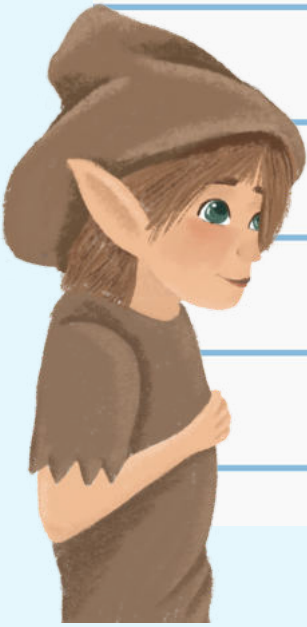
✨ **Αποστολή μικρού φύλακα**
Σκέψου τον λαγό μέσα στη νύχτα. Πού κρύβεται;

Τι ακούει με τα μεγάλα του αυτιά;

Ποια φυτά μπορεί να συναντήσει;

Από ποιους κινδύνους πρέπει να προστατευτεί;

Ζωγράφισε τον λαγό της Κύπρου μέσα σε ένα κυπριακό καλοκαιρινό τοπίο με θάμνους, πέτρες και χωράφια.

Προστατεύω το Περιβάλλον

Βιώσιμη γεωργία και διατροφή

Η γεωργία είναι η καλλιέργεια της γης.

Οι άνθρωποι φυτεύουν, ποτίζουν, φροντίζουν και μαζεύουν καρπούς, λαχανικά, βότανα, αρωματικά φυτά και άλλα προϊόντα που μας δίνει η φύση.

Η διατροφή είναι ο τρόπος με τον οποίο τρεφόμαστε. Είναι οι τροφές που βάζουμε καθημερινά στο πιάτο μας και δίνουν ενέργεια στο σώμα μας για να μεγαλώνουμε, να κινούμαστε, να σκεφτόμαστε και να είμαστε υγιείς.

Η γεωργία και η διατροφή συνδέονται πολύ στενά.

Αυτό που καλλιεργείται στη γη, μπορεί κάποτε να φτάσει στο τραπέζι μας. Ένα φύλλο βασιλικού, ένα τριαντάφυλλο που γίνεται ροδόσταγμα, ένα φρούτο, ένα λαχανικό ή ένα σιτηρό έχουν όλα μια διαδρομή: ξεκινούν από τη φύση και φτάνουν στον άνθρωπο.

Γι' αυτό είναι σημαντικό να φροντίζουμε τη γη με σεβασμό.

Τι σημαίνει βιώσιμη γεωργία;

Βιώσιμη γεωργία σημαίνει να καλλιεργούμε με τρόπο που σέβεται τη φύση, το χώμα, το νερό, τα φυτά, τα ζώα και τους ανθρώπους.

Σημαίνει:

να χρησιμοποιούμε το νερό με μέτρο, να φροντίζουμε το χώμα, να προστατεύουμε τα έντομα που βοηθούν τη φύση, όπως οι μέλισσες, να αποφεύγουμε τη σπατάλη, να προτιμούμε τοπικά και εποχιακά προϊόντα, να καλλιεργούμε χωρίς να καταστρέφουμε το περιβάλλον.

Τι γίνεται με τα φυτοφάρμακα;

Τα φυτοφάρμακα είναι ουσίες που χρησιμοποιούνται στη γεωργία για να προστατεύουν τα φυτά από έντομα, ασθένειες ή ζιζάνια.

Όμως, όταν χρησιμοποιούνται χωρίς μέτρο ή με λάθος τρόπο, μπορεί να κάνουν ζημιά. Μπορούν να επηρεάσουν το χώμα, το νερό, τα έντομα, τα πουλιά, τα ζώα και την ισορροπία της φύσης.

Μερικές φορές, ουσίες που μπαίνουν στη γη μπορεί να περάσουν στα φυτά, στο νερό ή στην τροφική αλυσίδα. Γι' αυτό οι καλλιέργειες χρειάζονται γνώση, προσοχή και υπευθυνότητα.

Δεν είναι όλα τα έντομα εχθροί των φυτών. Πολλά έντομα βοηθούν τη φύση. Οι μέλισσες, οι πεταλούδες και άλλα μικρά πλάσματα βοηθούν στην επικονίαση. Αν τα βλάψουμε, τότε βλάπτουμε και τα φυτά που χρειάζονται τη βοήθειά τους.

Από τη γη στο σώμα μας

Ό,τι φυτεύουμε στη γη, με κάποιον τρόπο επιστρέφει σε εμάς.

Αν η γη είναι καθαρή και φροντισμένη, μπορεί να μας δώσει πιο αγνά και υγιεινά προϊόντα.

Αν το νερό προστατεύεται, τα φυτά μεγαλώνουν καλύτερα.

Αν το χώμα είναι ζωντανό, γεμάτο μικροοργανισμούς και φυσική δύναμη, τότε βοηθά τα φυτά να αναπτυχθούν. Το σώμα μας χρειάζεται τροφή. Η τροφή χρειάζεται γη. Και η γη χρειάζεται φροντίδα

Παράδειγμα από τον Ιούλιο

Ο βασιλικός μάς δείχνει πώς ένα μικρό φυτό χρειάζεται ήλιο, νερό, καθαρό χώμα και φροντίδα.

Η τριανταφυλλιά του Αγρού μάς δείχνει πώς μια καλλιέργεια μπορεί να συνδεθεί με έναν τόπο, με την εργασία των ανθρώπων και με την παράδοση.

Το ροδόσταγμα μάς δείχνει πως ένα άνθος μπορεί να γίνει προϊόν, όταν οι άνθρωποι γνωρίζουν πότε να το μαζέψουν και πώς να το επεξεργαστούν με σεβασμό.

Μήνυμα μικρού φύλακα

Όταν φροντίζω τη γη, φροντίζω και τη ζωή μου.

Γιατί η γη, το νερό, τα φυτά, τα ζώα και ο άνθρωπος είναι όλα δεμένα μεταξύ τους.

Επάγγελμα Μήνα

Γεωπόνος

Ο/Η γεωπόνος είναι ο/η επιστήμονας που μελετά τα φυτά, το χώμα, το νερό και τις καλλιέργειες. Βοηθά τους ανθρώπους να καλλιεργούν με σωστό και υπεύθυνο τρόπο, ώστε τα φυτά να μεγαλώνουν υγιή και η γη να παραμένει ζωντανή.

Ο/Η γεωπόνος γνωρίζει τι χρειάζεται ένα φυτό για να αναπτυχθεί: φως, νερό, χώμα, θρεπτικά στοιχεία και προστασία από ασθένειες.

Τι κάνει ένας/μία γεωπόνος;

Παρατηρεί τα φυτά και ελέγχει αν είναι υγιή.

Μελετά το χώμα και βοηθά τους καλλιεργητές να το φροντίζουν σωστά.

Συμβουλεύει πότε και πόσο πρέπει να ποτίζεται μια καλλιέργεια.

Βοηθά στην προστασία των φυτών από ασθένειες και έντομα, χωρίς να βλάπτεται άσκοπα το περιβάλλον.

Εξηγεί πώς μπορούν να χρησιμοποιούνται τα φυτοφάρμακα μόνο όταν χρειάζεται, με γνώση, μέτρο και ασφάλεια.

Προτείνει τρόπους βιώσιμης γεωργίας, ώστε να προστατεύονται το νερό, το χώμα, τα έντομα, τα ζώα και οι άνθρωποι.

Γιατί είναι σημαντικό αυτό το επάγγελμα;

Ο/Η γεωπόνος μάς βοηθά να καταλάβουμε ότι η τροφή μας ξεκινά από τη γη.

Αν η γη είναι υγιής, τα φυτά μπορούν να μεγαλώσουν καλύτερα.

Αν το νερό προστατεύεται, οι καλλιέργειες γίνονται πιο ασφαλείς.

Αν φροντίζουμε σωστά τα φυτά, φροντίζουμε και τη διατροφή μας.

Ο/Η γεωπόνος μάς θυμίζει ότι η γεωργία δεν είναι μόνο παραγωγή. Είναι ευθύνη απέναντι στη φύση, στον άνθρωπο και στις επόμενες γενιές.

Παράδειγμα από τον Ιούλιο

Ένας/μία γεωπόνος μπορεί να βοηθήσει στην καλλιέργεια του βασιλικού, εξηγώντας πόσο νερό χρειάζεται, πού πρέπει να τοποθετηθεί και πώς να μένει υγιές το φυτό.

Μπορεί επίσης να συμβουλεύσει έναν καλλιεργητή τριανταφυλλιάς στον Αγρό για το πώς να φροντίζει τα φυτά, ώστε να δίνουν όμορφα και αρωματικά άνθη για την παραγωγή ροδοστάγματος.

Μικρή αποστολή

Φαντάσου ότι είσαι γεωπόνος για μία μέρα.

Παρατήρησε ένα φυτό, όπως έναν βασιλικό ή μια τριανταφυλλιά.

Γράψε:

Πώς είναι τα φύλλα του;

Είναι το χώμα στεγνό ή υγρό;

Έχει αρκετό φως;

Χρειάζεται νερό;

Βλέπεις έντομα γύρω του;

Τι συμβουλή θα έδινες για να το φροντίσουμε καλύτερα;

Στο τέλος γράψε:

«Ως μικρός/ή γεωπόνος, θα φρόντιζα τη γη με...»

Ταξίδι στα μνημεία του τόπου μας

Το Βυζαντινό Παρεκκλήσι – Μουσείο της Μονής του Μεγάλου Αγρού

Στον Αγρό, εκτός από τα τριαντάφυλλα, το ροδόσταγμα και την όμορφη ορεινή φύση, υπάρχουν και μνημεία που μας μιλούν για την ιστορία του χωριού.

Ένα από αυτά είναι το Βυζαντινό Παρεκκλήσι – Μουσείο της Μονής του Μεγάλου Αγρού.

Σύμφωνα με την παράδοση, παλιά υπήρχε στον Αγρό η Μονή του Μεγάλου Αγρού. Η μονή αυτή συνδέεται με μοναχούς που ήρθαν από την Κύζικο της Μικράς Ασίας, σε μια δύσκολη περίοδο της βυζαντινής ιστορίας.

Η παλιά μονή καταστράφηκε το 1894. Στη θέση της χτίστηκε αργότερα η εκκλησία της Παναγίας Ελεούσας του Αγρού.

Για να μη χαθεί η μνήμη της παλιάς μονής, δημιουργήθηκε ένα μικρό παρεκκλήσι–μουσείο. Εκεί φυλάσσονται παλιές εικόνες, βιβλία και αντικείμενα που σώθηκαν από τη μονή.

Τι μας μαθαίνει αυτό το μνημείο;

Το μνημείο αυτό μάς μαθαίνει πως κάθε τόπος έχει ιστορίες που πρέπει να θυμόμαστε.

Μας δείχνει ότι η παράδοση δεν βρίσκεται μόνο στα προϊόντα και στα έθιμα, αλλά και στα κτίρια, στις εικόνες, στα παλιά βιβλία και στα αντικείμενα που οι άνθρωποι φύλαξαν με σεβασμό.

Όταν γνωρίζουμε τα μνημεία του τόπου μας, μαθαίνουμε καλύτερα ποιοι είμαστε και από πού ερχόμαστε.

Μικρή αποστολή

Φαντάσου ότι επισκέπτεσαι ένα μικρό μουσείο στον Αγρό.

Τι θα παρατηρούσες πρώτα;

Μια παλιά εικόνα; Ένα παλιό βιβλίο; Ένα αντικείμενο που σώθηκε από τη μονή; Την πέτρα και την αρχιτεκτονική του χώρου;

Ζωγράφισε ένα αντικείμενο που θα μπορούσε να υπάρχει σε ένα παλιό μοναστήρι ή μουσείο.

Μετά γράψε:

«Τα μνημεία του τόπου μας είναι σημαντικά γιατί...»

Άλλα σημεία που αξίζει να γνωρίσω στον Αγρό

Στον Αγρό υπάρχουν και άλλα σημεία πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως το Μουσείο Φραγκουλίδη, ο παλιός ελιόμυλος του Αγίου Ιωάννη Προδρόμου και η εκκλησία της Παναγίας Ελεούσας.

Μικρή αποστολή

Οδοιπορικό στον Αγρό

Με την οικογένειά σου ή με την τάξη σου, κάνε ένα μικρό οδοιπορικό στον Αγρό.

Περπάτησε στο χωριό, παρατήρησε το τοπίο, τα σπίτια, τα βουνά, τα στενά δρομάκια, τα λουλούδια, τις εκκλησίες, τα μικρά μουσεία και ό,τι άλλο συναντήσεις.

Αν μπορείς, επισκέψου το Βυζαντινό Παρεκκλήσι – Μουσείο της Μονής του Μεγάλου Αγρού ή κάποιο άλλο σημείο πολιτιστικής κληρονομιάς του χωριού.

Γράφω μια μικρή έκθεση

Γράψε μια μικρή έκθεση με τίτλο:
«Οδοιπορικό στον Αγρό»

Στην έκθεσή σου προσπάθησε να απαντήσεις:

Πού πήγες και με ποιον;
Τι συνάντησες στον δρόμο σου;
Τι είδες στον Αγρό;
Τι σου έκανε μεγαλύτερη εντύπωση;
Τι έμαθες για την Κύπρο μας;
Πώς ένιωσες γνωρίζοντας καλύτερα έναν τόπο της πατρίδας μας;

Μπορείς να οργανώσεις την έκθεσή σου έτσι:

1η παράγραφος – Το ταξίδι μου

Γράψε πότε πήγες στον Αγρό, με ποιον πήγες και πώς ήταν η διαδρομή.

2η παράγραφος – Τι συνάντησα και τι είδα

Περιέγραψε το χωριό. Μπορείς να γράψεις για τα βουνά, τα σπίτια, τη φύση, τα λουλούδια, τα μνημεία, τα μουσεία ή τους ανθρώπους.

3η παράγραφος – Τι μου έκανε εντύπωση

Διάλεξε κάτι που σου έμεινε στη μνήμη. Ίσως ήταν ένα παλιό αντικείμενο στο μουσείο, μια εικόνα, ένα άρωμα, ένα λουλούδι, μια εκκλησία, ένα τοπίο ή μια ιστορία που άκουσες.

4η παράγραφος – Τι έμαθα για την Κύπρο μας

Γράψε τι έμαθες για την παράδοση, τη φύση, τα χωριά, τα μνημεία και τους ανθρώπους της Κύπρου.

Λέξεις που μπορούν να σε βοηθήσουν

οδοιπορικό, Αγρός, Πιτσιλιά, βουνό, χωριό, παράδοση, μνημείο, μουσείο, εκκλησία, τριαντάφυλλο, ροδόσταγμα, φύση, ιστορία, πολιτισμός, μνήμη, πατρίδα, εντύπωση, σεβασμός, κληρονομιά.

Ξεκινώ έτσι

Το οδοιπορικό μου στον Αγρό άρχισε...

Καθώς πλησιάζαμε στο χωριό, είδα...

Στον Αγρό συνάντησα...

Αυτό που μου έκανε μεγαλύτερη εντύπωση ήταν...

Από αυτή την επίσκεψη έμαθα ότι η Κύπρος μας...

Πιστεύω πως πρέπει να γνωρίζουμε τα χωριά και τα μνημεία του τόπου μας γιατί...

Μικρό εργαστήριο Φυσικών Επιστημών

Πώς πολλαπλασιάζονται τα φυτά;

Τα φυτά μπορούν να δημιουργήσουν νέα φυτά με διαφορετικούς τρόπους.

Μερικά φυτά ξεκινούν από σπόρο. Ο σπόρος φυτεύεται στο χώμα και, με νερό, φως και φροντίδα, μπορεί να γίνει ένα νέο φυτό. Άλλα φυτά μπορούν να πολλαπλασιαστούν με μόσχευμα. Το μόσχευμα είναι ένα μικρό κομμάτι βλαστού από ένα φυτό. Αν φυτευτεί σωστά και το φροντίσουμε, μπορεί να βγάλει ρίζες και να γίνει νέο φυτό.

Υπάρχει και ο εμβολιασμός, που λέγεται και μπόλιασμα. Στον εμβολιασμό, ένας ειδικός ενώνει ένα κομμάτι από ένα φυτό με ένα άλλο φυτό. Το κάτω μέρος, που έχει τις ρίζες, λέγεται υποκείμενο. Το κομμάτι που θέλουμε να μεγαλώσει και να δώσει φύλλα, άνθη ή καρπούς λέγεται εμβόλιο. Ο εμβολιασμός χρησιμοποιείται σε πολλά καρποφόρα δέντρα. Για να πετύχει, τα φυτά πρέπει να είναι συμβατά μεταξύ τους. Δεν μπορούν όλα τα φυτά να ενωθούν με όλα.

Παρατήρηση στην τάξη

Με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού, μπορείτε να παρατηρήσετε διαφορετικούς τρόπους πολλαπλασιασμού φυτών.

Μπορείτε να συγκρίνετε:

ένα φυτό που μεγαλώνει από σπόρο, ένα κλαδάκι που προσπαθεί να βγάλει ρίζες, ένα εμβολιασμένο φυτό που θα σας δείξει ένας ειδικός. Κρατήστε ημερολόγιο παρατήρησης.

Γράψτε:

Πότε ξεκίνησε η παρατήρηση; Πότε εμφανίστηκαν οι πρώτες ρίζες ή τα πρώτα φύλλα;

Ποιο φυτό άλλαξε πιο γρήγορα; Τι χρειαζόταν περισσότερο: νερό, φως, σκιά ή χρόνο;

Ξέρεις ότι;

Σε ορισμένα δέντρα, όπως τα εσπεριδοειδή, οι καλλιεργητές χρησιμοποιούν ειδικά υποκείμενα για να βοηθήσουν το δέντρο να είναι πιο ανθεκτικό. Σε άλλα δέντρα, όπως οι μηλιές, οι αχλαδιές και τα πυρηνόκαρπα, επιλέγονται διαφορετικά υποκείμενα ανάλογα με το είδος του φυτού, το έδαφος και τον σκοπό της καλλιέργειας.

Μερικές φορές μπορούν να εμβολιαστούν διαφορετικές ποικιλίες πάνω στο ίδιο δέντρο, για παράδειγμα διαφορετικές ποικιλίες μήλων πάνω σε μια μηλιά. Όμως δεν ταιριάζουν όλα τα φυτά μεταξύ τους. Η φύση έχει τους δικούς της κανόνες συμβατότητας.

Επίδειξη από ειδικό

Ο εμβολιασμός γίνεται μόνο από ειδικό ή έμπειρο ενήλικα, γιατί χρειάζεται γνώση, καθαρά εργαλεία και μεγάλη προσοχή. Τα παιδιά παρατηρούν, κάνουν ερωτήσεις και καταγράφουν τι βλέπουν.

Προσοχή

Δεν κόβουμε φυτά χωρίς άδεια. Δεν χρησιμοποιούμε εργαλεία μόνοι μας.

Δεν πειράζουμε εμβολιασμένα φυτά. Παρατηρούμε τη φύση με σεβασμό.

Ξέρεις ότι;

Το μυστικό του εμβολιασμού

Στον εμβολιασμό, που λέγεται και μπόλιασμα, δεν μπορούν όλα τα φυτά να ενωθούν με όλα.

Οι καλλιεργητές διαλέγουν φυτά που είναι συγγενικά και συμβατά μεταξύ τους.

Στα εσπεριδοειδή χρησιμοποιούνται υποκείμενα που ανήκουν στην ίδια μεγάλη ομάδα φυτών, όπως η νεραντζιά, η ξινή πορτοκαλιά ή άλλα ειδικά υποκείμενα εσπεριδοειδών.

Τα εσπεριδοειδή λέγονται έτσι γιατί η λέξη συνδέεται με τις Εσπερίδες της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας, που φύλαγαν τα χρυσά μήλα.

Σήμερα, με τη λέξη εσπεριδοειδή εννοούμε φυτά όπως η πορτοκαλιά, η λεμονιά, η μανταρινιά, η νεραντζιά και το γκρέιπφρουτ.

Στα πυρηνόκαρπα χρησιμοποιούνται υποκείμενα από συγγενικά φυτά, όπως ροδακινιά, αμυγδαλιά, δαμασκηλιά ή κερασιά, ανάλογα με το είδος που θέλουμε να καλλιεργήσουμε.

Πυρηνόκαρπα λέγονται τα φυτά που οι καρποί τους έχουν μέσα έναν σκληρό πυρήνα, δηλαδή ένα «κουκούτσι». Τέτοιοι καρποί είναι το ροδάκινο, το βερίκοκο, το δαμάσκηνο, το κεράσι και η ελιά.

Γι' αυτό ένας ειδικός δεν κοιτάζει μόνο τον καρπό που θέλει να πάρει. Κοιτάζει και τη ρίζα, το έδαφος, το κλίμα, την αντοχή του φυτού και τη συμβατότητα ανάμεσα στο υποκείμενο και το εμβόλιο.

Παράδειγμα

Μια πορτοκαλιά μπορεί να εμβολιαστεί πάνω σε κατάλληλο υποκείμενο εσπεριδοειδών.

Μια ροδακινιά ή μια αμυγδαλιά μπορεί να εμβολιαστεί πάνω σε κατάλληλο υποκείμενο συγγενικών πυρηνόκαρπων.

Μερικές φορές, σε ένα δέντρο μπορούν να εμβολιαστούν περισσότερες από μία συγγενικές ποικιλίες. Έτσι, ένα δέντρο μπορεί να δώσει διαφορετικές ποικιλίες καρπών, αν είναι συμβατές μεταξύ τους.

Θυμήσου

Το υποκείμενο είναι το κάτω μέρος του φυτού, με τις ρίζες.

Το εμβόλιο είναι το κομμάτι του φυτού που ενώνεται πάνω στο υποκείμενο και θα δώσει φύλλα, άνθη ή καρπούς.

Ο εμβολιασμός γίνεται μόνο από ειδικό ή έμπειρο ενήλικα.

«Μπορεί ένα δέντρο να έχει πάνω του διαφορετικές ποικιλίες συγγενικών καρπών, αλλά μόνο όταν υπάρχει συμβατότητα.

Δεν ταιριάζουν όλα τα φυτά μεταξύ τους.»

Πώς γεννιέται ένα νέο φυτό;

Με σπόρους	Με μόσχευμα	Με καταβολάδα	Με παραφυάδα	Με διαίρεση
				
Βάζουμε μικρούς σπόρους στο χώμα και τους ποτίζουμε. Με τον χρόνο φυτρώνουν!	Κόβουμε ένα κλαδάκι και το βάζουμε στο νερό. Βγάζει ρίζες και γίνεται νέο φυτό!	Λυγίζουμε ένα κλαδί και το θάβουμε λίγο στο χώμα. Βγάζει ρίζες και μετά το κόβουμε από το φυτό.	Κάποια φυτά βγάζουν μικρά φυτά δίπλα τους. Τα ξεχωρίζουμε και τα φυτεύουμε σε άλλο μέρος.	Χωρίζουμε ένα φυτό σε δύο ή περισσότερα κομμάτια και τα φυτεύουμε ξεχωριστά.

Το μπόλιασμα: δύο φυτά γίνονται ένα

Ενώνουμε ένα κλαδάκι από το φυτό που θέλουμε με ένα δυνατό φυτό που έχει καλές ρίζες. Έτσι μεγαλώνουν καλύτερα και δίνουν καλύτερους καρπούς!

Φροντίζουμε τα φυτά, φροντίζουμε τη ζωή!

- Παίρνουμε ένα κλαδάκι (εμβόλιο) από το φυτό που θέλουμε.
- Κάνουμε μια μικρή τομή στο φυτό που έχει τις ρίζες (υποκείμενο).
- Βάζουμε το κλαδάκι στην τομή και τα δένουμε μαζί.
- Με τον χρόνο, τα δύο φυτά γίνονται ένα και μεγαλώνει ένα δυνατό και υγιές φυτό!

Τα φυτά μας δίνουν τροφή, ομορφιά και ζωή! Μπορούμε να τους δώσουμε ζωή με πολλούς τρόπους!

Γνωρίζω την Παράδοση

Τι έκαναν τα παλιά χρόνια στην Κύπρο τον Ιούλιο;

Τα παλιά χρόνια, ο Ιούλιος στην Κύπρο ήταν μήνας ζέστης, δουλειάς, προετοιμασίας και χαράς.

Οι άνθρωποι ζούσαν πολύ κοντά στη φύση. Παρατηρούσαν τον καιρό, γνώριζαν πότε ωρίμαζαν οι καρποί και οργάνωναν τη ζωή τους σύμφωνα με τις εποχές.

Στα χωράφια και στα αλώνια

Τον Ιούλιο, σε πολλά χωριά, οι άνθρωποι συνέχιζαν τις αγροτικές εργασίες. Μια σημαντική δουλειά ήταν το αλώνισμα.

Στα αλώνια, οι γεωργοί ξεχώριζαν τον καρπό από τα στάχυα. Χρησιμοποιούσαν παραδοσιακά εργαλεία και τη βοήθεια ζώων. Μετά, με τον αέρα, λίχνιζαν το σιτάρι για να φύγει το άχυρο και να μείνει ο καθαρός καρπός.

Ήταν μια δύσκολη δουλειά, αλλά πολύ σημαντική. Από το σιτάρι έφτιαχναν ψωμί και εξασφάλιζαν τροφή για την οικογένεια.

Προμήθειες για τον χειμώνα

Το καλοκαίρι οι οικογένειες ετοίμαζαν προμήθειες για τους επόμενους μήνες.

Μάζευαν και επεξεργάζονταν καρπούς, φρούτα και προϊόντα της εποχής. Κάποια τα αποξήρηναν, άλλα τα έκαναν γλυκά, μαρμελάδες ή άλλα παραδοσιακά εδέσματα.

Έτσι τίποτα δεν πήγαινε εύκολα χαμένο. Οι άνθρωποι ήξεραν να αξιοποιούν αυτά που τους έδινε η γη.

Δροσιά στα ορεινά

Επειδή το καλοκαίρι στον κάμπο η ζέστη ήταν δυνατή, αρκετοί άνθρωποι ανέβαιναν στα ορεινά χωριά για λίγη δροσιά.

Τα βουνά, τα δέντρα και ο καθαρός αέρας έκαναν τη ζωή πιο ευχάριστη τις ζεστές μέρες του Ιουλίου. Τα ορεινά χωριά γέμιζαν ζωή, επισκέπτες, κουβέντες και καλοκαιρινές αναμνήσεις.

Γάμοι και γλέντια

Ο Ιούλιος ήταν και μήνας γιορτής.

Σε πολλά χωριά γίνονταν θερινοί γάμοι. Οι γάμοι κρατούσαν συχνά πολλές μέρες και όλο το χωριό συμμετείχε. Υπήρχαν τραγούδια, βιολιά, χοροί, φαγητά και έθιμα.

Ο γάμος δεν ήταν μόνο υπόθεση μιας οικογένειας. Ήταν χαρά ολόκληρης της κοινότητας.

Από τη φύση στην παράδοση

Ο Ιούλιος μάς δείχνει πως η ζωή των παλιών Κυπρίων ήταν δεμένη με τη γη.

Η γεωργία, η διατροφή, οι γιορτές, τα χωριά και τα τοπικά προϊόντα είχαν όλα σχέση με τον κύκλο της φύσης.

Οι άνθρωποι μάθαιναν να σέβονται τον κόπο, το νερό, τον καρπό και την εποχή.

Τι μας μαθαίνει;

Μας μαθαίνει ότι τίποτα δεν έφτανε εύκολα στο τραπέζι.

Πίσω από το ψωμί, τα γλυκά, τα φρούτα και τα τοπικά προϊόντα υπήρχε εργασία, υπομονή και γνώση.

Μας θυμίζει επίσης ότι η παράδοση δεν είναι κάτι μακρινό. Είναι ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι ζούσαν, συνεργάζονταν, γιόρταζαν και φρόντιζαν τον τόπο τους.

Μικρή αποστολή

Ρώτησε έναν παππού, μια γιαγιά ή έναν μεγαλύτερο άνθρωπο:

Τι θυμάται από τα καλοκαίρια στα χωριά της Κύπρου;

Ποιες δουλειές έκαναν τον Ιούλιο;

Ποια φαγητά ή γλυκά ετοίμαζαν;

Πώς δροσίζονταν τις ζεστές μέρες;

Θυμάται κάποιον παλιό γάμο ή πανηγύρι;

Γράψε τρεις προτάσεις με αυτά που έμαθες.

Ξεκίνα έτσι:

«Τα παλιά χρόνια, τον Ιούλιο στην Κύπρο...»

Θυμάμαι και τιμώ

Ο Ιούλιος της μνήμης

Ο Ιούλιος στην Κύπρο είναι μήνας καλοκαιριού, φύσης, αγροτικών εργασιών και παράδοσης.

Είναι όμως και μήνας μνήμης.

Στις 15 Ιουλίου 1974 έγινε πραξικόπημα στην Κύπρο. Λίγες μέρες αργότερα, στις 20 Ιουλίου 1974, άρχισε η τουρκική εισβολή στο νησί μας.

Τα γεγονότα εκείνου του καλοκαιριού άλλαξαν τη ζωή πολλών ανθρώπων. Πολλές οικογένειες αναγκάστηκαν να φύγουν από τα σπίτια τους, χωριά και πόλεις έμειναν πίσω, και η Κύπρος μας πληγώθηκε βαθιά.

Γι' αυτό, κάθε Ιούλιο θυμόμαστε.

Θυμόμαστε τους ανθρώπους που έζησαν δύσκολες στιγμές.

Τιμούμε όσους χάθηκαν.

Σκεφτόμαστε τους πρόσφυγες και τους αγνοούμενους.

Μαθαίνουμε την ιστορία του τόπου μας με σεβασμό.

Τι μας μαθαίνει η μνήμη;

Η μνήμη δεν υπάρχει για να κρατά θυμό.

Υπάρχει για να μας βοηθά να μην ξεχνούμε, να καταλαβαίνουμε και να χτίζουμε ένα καλύτερο μέλλον.

Μας μαθαίνει την αξία της ειρήνης, της δημοκρατίας, της ελευθερίας και του σεβασμού προς κάθε άνθρωπο.

Μας θυμίζει ότι ο τόπος μας δεν είναι μόνο φύση, χωριά, μνημεία και παραδόσεις. Είναι και οι ιστορίες των ανθρώπων του.

Μικρή σκέψη

Η Κύπρος μας έχει ομορφιά, ιστορία, μνήμη και πληγές.

Όταν γνωρίζουμε την ιστορία της, μπορούμε να την αγαπούμε πιο βαθιά και να εργαζόμαστε για έναν τόπο πιο ειρηνικό, δίκαιο και ανθρώπινο.

Αποστολή μικρού φύλακα

Ρώτησε έναν μεγαλύτερο άνθρωπο:

Τι σημαίνει για εσένα ο Ιούλιος του 1974; Τι θυμάσαι ή τι σου έχουν διηγηθεί;

Γιατί είναι σημαντικό να θυμόμαστε την ιστορία μας; Πώς μπορούμε σήμερα να μιλούμε για ειρήνη και σεβασμό;

Γράψε μία μικρή παράγραφο με τίτλο: «Θυμάμαι την Κύπρο, αγαπώ την ειρήνη»

Δραστηριότητα:

Δεν ξεχνώ και αγωνίζομαι. Το βίωμα των μεγάλων, η θύμηση των μικρών

Γίνε μικρός δημοσιογράφος

Ο Ιούλιος είναι μήνας μνήμης για την Κύπρο.

Γίνε μικρός δημοσιογράφος και πάρε μια συνέντευξη από έναν μεγαλύτερο άνθρωπο που έζησε ή άκουσε από την οικογένειά του γεγονότα του 1974.

Μπορεί να είναι ένας παππούς, μια γιαγιά, ένας γονιός, ένας συγγενής, ένας γείτονας ή ένας άνθρωπος της κοινότητάς σου.

Πριν από τη συνέντευξη

Θυμήσου ότι κάποιες μνήμες μπορεί να είναι δύσκολες.

Ρωτάμε πάντα με σεβασμό.

Ακούμε χωρίς να διακόπτουμε.

Δεν πιέζουμε κανέναν να μιλήσει αν δεν θέλει.

Δεν κοροϊδεύουμε και δεν κρίνουμε.

Ευχαριστούμε τον άνθρωπο που μοιράστηκε μαζί μας την ιστορία του.

Ερωτήσεις για τη συνέντευξη

Πού ήσουν τον Ιούλιο του 1974;

Τι θυμάσαι από εκείνες τις μέρες;

Πώς άλλαξε η ζωή των ανθρώπων τότε;

Υπήρχε κάτι που δεν θα ξεχάσεις ποτέ;

Πώς ένιωθαν οι άνθρωποι εκείνη την περίοδο;

Τι σημαίνει για εσένα η λέξη «πατρίδα»;

Τι σημαίνει για εσένα η λέξη «ειρήνη»;

Τι θα ήθελες να μάθουν τα παιδιά σήμερα από εκείνα τα γεγονότα;

Μετά τη συνέντευξη

Διάβασε ξανά τις σημειώσεις σου.

Διάλεξε 3 σημαντικές φράσεις ή σκέψεις που σου έκαναν εντύπωση.

Γράψε ένα μικρό κείμενο με τίτλο:

«Οι μνήμες του χθες, η ευθύνη του σήμερα»

Στο κείμενό σου γράψε:

ποιον/ποια πήρες συνέντευξη,

τι σου διηγήθηκε,

ποια φράση σου έκανε εντύπωση,

τι έμαθες για την Κύπρο μας,

πώς μπορούμε σήμερα να κρατούμε ζωντανή τη μνήμη με σεβασμό και αγάπη για την ειρήνη.

Ομαδική εργασία

Φτιάχνουμε την εφημερίδα της τάξης

Μαζί με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου, φτιάξτε μια μικρή εφημερίδα με τίτλο:

Δεν ξεχνώ και αγωνίζομαι

Οι μνήμες του χθες, η ευθύνη του σήμερα

Η εφημερίδα σας μπορεί να έχει:

σύντομες συνεντεύξεις,

μικρά κείμενα των παιδιών,

ζωγραφιές,

ποιήματα,

λέξεις για την ειρήνη,

σκέψεις για την Κύπρο,

ένα μήνυμα προς τις επόμενες γενιές.

Μήνυμα μικρού δημοσιογράφου

Οι μεγάλοι κρατούν τις μνήμες.

Οι μικροί μαθαίνουν, θυμούνται και συνεχίζουν.

Η μνήμη γίνεται δύναμη όταν μας βοηθά να αγαπούμε την ειρήνη, τη δημοκρατία, την ελευθερία και τον τόπο μας.

ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Μαχαλλεπί με ροδόσταγμα

Τον Ιούλιο, όταν η ζέστη στην Κύπρο γίνεται πιο δυνατή, οι άνθρωποι αναζητούν δροσερές γεύσεις.

Ένα από τα πιο αγαπημένα καλοκαιρινά γλυκά της κυπριακής παράδοσης είναι το μαχαλλεπί. Είναι απλό, δροσερό και μυρωδάτο. Συχνά σερβίρεται με νερό, ζάχαρη ή σιρόπι και αρωματίζεται με ροδόσταγμα. Το ροδόσταγμα χαρίζει στο μαχαλλεπί το ξεχωριστό άρωμα του τριαντάφυλλου. Έτσι, ένα παραδοσιακό γλυκό μάς θυμίζει τη σχέση της κυπριακής κουζίνας με τα αρώματα της φύσης.

Τσερτζιελλούθκια

Τα τσερτζιελλούθκια είναι ένα παραδοσιακό κυπριακό παρασκεύασμα που συνδέεται με το χαρούπι και το τερατσόμελο.

Γίνονται με απλή ζύμη από αλεύρι, νερό και λίγο αλάτι. Η ζύμη πλάθεται σε λεπτά κορδόνια και ενώνεται στις άκρες, σχηματίζοντας μικρούς κρίκους.

Τα τσερτζιελλούθκια ψήνονται σε ζουμί από νερό και τερατσόμελο, δηλαδή χαρουπόμελο. Έτσι παίρνουν γλυκιά γεύση και άρωμα από τον καρπό της τερατσιάς. Αυτή η συνταγή μάς θυμίζει πως οι άνθρωποι παλιά αξιοποιούσαν απλά υλικά που είχαν στο σπίτι και προϊόντα που τους έδινε η κυπριακή γη. Με λίγο αλεύρι, νερό και χαρουπόμελο μπορούσαν να φτιάξουν ένα γλυκό, θρεπτικό και παραδοσιακό φαγητό.

Η τερατσία, ο μαύρος χρυσός της Κύπρου

Η τερατσία είναι η κυπριακή ονομασία της χαρουπιάς.

Η επιστημονική της ονομασία είναι *Ceratonia siliqua*.

Η χαρουπιά είναι ένα από τα πιο χαρακτηριστικά δέντρα της κυπριακής υπαίθρου. Τη συναντούμε σε χωράφια, πλαγιές, πετρώδη εδάφη και ημιορεινές ή παραλιακές περιοχές της Κύπρου.

Είναι δέντρο αειθαλές, δηλαδή κρατά τα φύλλα του όλο τον χρόνο. Μπορεί να ζήσει πολλά χρόνια και να φτάσει περίπου τα 10 μέτρα ύψος. Τα φύλλα της είναι σκληρά, δερματώδη και γυαλιστερά. Αυτά τη βοηθούν να αντέχει στη ζέστη και να χάνει λιγότερη υγρασία. Οι ρίζες της μπορούν να απλωθούν βαθιά στο έδαφος, για να βρίσκουν νερό ακόμη και σε ξηρές περιοχές.

Ο καρπός της τερατσίας

Ο καρπός της χαρουπιάς λέγεται χαρούπι ή, στην κυπριακή διάλεκτο, τεράτσιν.

Στην αρχή είναι πράσινος. Όταν ωριμάσει, γίνεται καφέ ή σκούρος καφέ. Το σχήμα του θυμίζει κέρατο, γι' αυτό και η αρχαία ονομασία του ήταν κεράτιον.

Μέσα στο χαρούπι υπάρχουν σπόροι και γλυκιά σάρκα. Όταν ωριμάσει, γίνεται σκληρό και γλυκό.

Γιατί την έλεγαν μαύρο χρυσό;

Τα παλιά χρόνια τα χαρούπια ήταν πολύ σημαντικά για την Κύπρο.

Οι άνθρωποι τα μάζευαν, τα αποθήκευαν και τα πουλούσαν. Ήταν ένα από τα βασικά προϊόντα που εξήγαγε η Κύπρος σε άλλες χώρες.

Γι' αυτό πολλοί ονόμαζαν τα χαρούπια «μαύρο χρυσό» της Κύπρου.

Δεν ήταν χρυσός όπως το μέταλλο. Ήταν όμως πολύτιμος καρπός, γιατί έδινε τροφή, εισόδημα και δύναμη σε πολλές οικογένειες.

Πότε ωριμάζουν τα χαρούπια;

Τα χαρούπια ωριμάζουν στο τέλος του καλοκαιριού.

Κατά τον Ιούλιο και τον Αύγουστο ο καρπός αλλάζει χρώμα, γίνεται πιο σκούρος και μειώνεται η υγρασία του. Όταν ωριμάσει καλά, μπορεί να μαζευτεί.

Τα παλιά χρόνια, το μάζεμα γινόταν συχνά με μακριά ξύλινα κοντάρια. Οι άνθρωποι χτυπούσαν προσεκτικά τα κλαδιά για να πέσουν τα χαρούπια στο έδαφος ή πάνω σε υφάσματα και μετά τα μάζευαν σε σακιά.

Τι μας μαθαίνει η τερατσία;

Η τερατσία μάς μαθαίνει την αντοχή.

Μπορεί να ζήσει σε ξηρές και δύσκολες περιοχές, εκεί όπου άλλα δέντρα δυσκολεύονται. Μας δείχνει ότι η φύση της Κύπρου έχει φυτά σοφά προσαρμοσμένα στη ζέστη, στην ξηρασία και στα πετρώδη εδάφη.

Μας θυμίζει επίσης ότι ένας καρπός μπορεί να γίνει τροφή, παράδοση, εμπόριο και ιστορία για έναν ολόκληρο τόπο.

Λίγη γνώση

Από το χαρούπι στα προϊόντα

Τα χαρούπια χρησιμοποιούνταν από παλιά με πολλούς τρόπους.

Οι άνθρωποι τα έτρωγαν ως γλυκό φυσικό καρπό. Τα χρησιμοποιούσαν επίσης για να φτιάξουν παραδοσιακά παρασκευάσματα, όπως τερατσόμελο και παστέλλι.

Το τερατσόμελο είναι ένα γλυκό σιρόπι που γίνεται από χαρούπια. Από αυτό μπορούσαν να φτιάξουν γλυκά και θρεπτικά παρασκευάσματα.

Τα χαρούπια χρησιμοποιούνταν και ως τροφή για τα ζώα. Ήταν πολύτιμα, γιατί είχαν γλυκιά γεύση, ενέργεια και φυτικές ίνες.

Σήμερα από το χαρούπι μπορούν να παραχθούν και άλλα προϊόντα, όπως χαρουπόσκονη και χαρουπάλευρο. Η χαρουπόσκονη χρησιμοποιείται σε γλυκά και ροφήματα και θυμίζει σε γεύση το κακάο.

Η τερατσία και η βιώσιμη γεωργία

Η τερατσία είναι ένα πολύ καλό παράδειγμα βιώσιμης καλλιέργειας για την Κύπρο.

Αντέχει στη ζέστη. Μπορεί να μεγαλώσει σε ξηρές περιοχές. Δεν χρειάζεται τόσο πολύ νερό όσο άλλα δέντρα. Βοηθά το έδαφος με τις δυνατές της ρίζες. Μπορεί να δώσει τροφή, προϊόντα και σκιά. Συνδέεται με την παράδοση και την οικονομία του τόπου.

Γι' αυτό η χαρουπιά μάς δείχνει πως η γεωργία μπορεί να σέβεται το κλίμα, το νερό, το χώμα και τις ανάγκες των ανθρώπων.

Ξέρεις ότι;

Η χαρουπιά λέγεται στην Κύπρο τερατσιά.

Ο καρπός της λέγεται τεράτσιν.

Τα χαρούπια ήταν γνωστά από την αρχαιότητα.

Τα χαρούπια ονομάστηκαν μαύρος χρυσός της Κύπρου, γιατί ήταν πολύ σημαντικό προϊόν για την οικονομία του νησιού.

Η χαρουπιά είναι δέντρο που αντέχει πολύ καλά στη ζέστη και στην ξηρασία.

Μικρή αποστολή

Από το δέντρο στο προϊόν

Φαντάσου τη διαδρομή ενός χαρουπιού.

Ξεκινά πάνω στην τερατσιά. Ωριμάζει κάτω από τον καλοκαιρινό ήλιο. Μαζεύεται από τους ανθρώπους. Μπαίνει σε σακιά.

Μεταφέρεται για φύλαξη ή επεξεργασία. Γίνεται τερατσόμελο, παστέλλι, χαρουπάλευρο ή τροφή.

Ζωγράφισε αυτή τη διαδρομή σε μικρές εικόνες.

Μετά γράψε: «Η τερατσιά είναι σημαντική για την Κύπρο γιατί...»

Ξέρεις ότι;

Οι σπόροι του χαρουπιού και το ζύγισμα

Μέσα στο χαρούπι υπάρχουν μικροί, σκληροί σπόροι.

Τα παλιά χρόνια οι άνθρωποι παρατήρησαν ότι οι σπόροι του χαρουπιού είχαν σχεδόν ίδιο βάρος. Γι' αυτό χρησιμοποιήθηκαν ως τρόπος ζυγίσματος πολύτιμων υλικών, όπως ο χρυσός και οι πολύτιμοι λίθοι.

Από την αρχαία λέξη κεράτιον, που σήμαινε τον καρπό της χαρουπιάς, προήλθε και η λέξη καράτι.

Έτσι, ένα μικρό σποράκι από το χαρούπι συνδέθηκε με το εμπόριο, τη μέτρηση και την αξία.

Μικρή σκέψη

Η φύση δεν μας δίνει μόνο τροφή.

Μερικές φορές μας δίνει και ιδέες για το πώς να μετρούμε, να συγκρίνουμε και να οργανώνουμε τη ζωή μας.

Μπορείς να σκεφτείς και να γράψεις με ποιους άλλους τρόπους μας διδάσκει η φύση να μετράμε, να συγκρίνουμε ή να οργανώνουμε τη ζωή μας;

Δημιουργική Ομαδική Δραστηριότητα

Ο Τόπος μας μιλά

Μια εφημερίδα για τη φύση, την παράδοση και τη μνήμη της Κύπρου. Αυτόν τον μήνα η τάξη γίνεται μια μικρή δημοσιογραφική ομάδα. Τα παιδιά συνεργάζονται για να φτιάξουν τη δική τους εφημερίδα με θέμα τον Ιούλιο στην Κύπρο. Η εφημερίδα μπορεί να έχει τίτλο:

Ο Τόπος μας μιλά

και υπότιτλο:

Φύση, παράδοση, γεύσεις και μνήμες της Κύπρου

Πώς θα δουλέψουμε;

Η τάξη χωρίζεται σε μικρές ομάδες. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει μια διαφορετική στήλη της εφημερίδας. Στο τέλος, όλες οι στήλες ενώνονται σε μια μεγάλη ομαδική εφημερίδα, που μπορεί να παρουσιαστεί στην τάξη, στο σχολείο ή σε μια μικρή έκθεση.

Οι στήλες της εφημερίδας

1. Φύση και περιβάλλον

Η ομάδα αυτή γράφει για τη φύση του Ιουλίου.

Μπορεί να παρουσιάσει:

τον βασιλικό, την τριανταφυλλιά, την Αγριοτριανταφυλλιά της Χιονίστρας, την τερατσία, τη σημασία του νερού, τη βιώσιμη γεωργία.

Τίτλος στήλης:

Η φύση της Κύπρου μάς μιλά

2. Πολιτισμός και παράδοση

Η ομάδα αυτή γράφει για τον Αγρό, τα χωριά, τα μνημεία και τις παλιές συνήθειες του Ιουλίου.

Μπορεί να παρουσιάσει:

τον Αγρό και την Πιτσιλιά, το μικρό μουσείο του Αγρού, τα παλιά καλοκαίρια στα χωριά, το αλώνισμα, τα θερινά γλέντια και τους γάμους, την ορεινή δροσιά.

Τίτλος στήλης:

Στα μονοπάτια της παράδοσης

3. Μαγειρική και γεύσεις

Η ομάδα αυτή γράφει για παραδοσιακές γεύσεις του μήνα.

Μπορεί να παρουσιάσει:

μαχαλλεπί με ροδόσταγμα, τσερτζιελλούθκια, τεράτσια και τερατσόμελο, τη διαδρομή από το φυτό στο προϊόν.

Μπορεί επίσης να γράψει μια μικρή συνταγή ή να ζωγραφίσει το γλυκό.

Τίτλος στήλης:

Γεύσεις που μυρίζουν Κύπρο

4. Ιστορία και μνήμη

Η ομάδα αυτή γράφει με σεβασμό για τον Ιούλιο του 1974.

Μπορεί να παρουσιάσει:

τι θυμόμαστε τον Ιούλιο, γιατί είναι σημαντική η ειρήνη, τι σημαίνει «Δεν ξεχνώ», τι έμαθαν από μια συνέντευξη με μεγαλύτερο άνθρωπο.

Τίτλος στήλης:

Δεν ξεχνώ και αγαπώ την ειρήνη

5. Μικροί δημοσιογράφοι

Η ομάδα αυτή παίρνει μικρές συνεντεύξεις.

Μπορεί να ρωτήσει: έναν παππού ή μια γιαγιά για τα παλιά καλοκαίρια, έναν μεγαλύτερο άνθρωπο για τον Ιούλιο του 1974, έναν γονιό για μια παραδοσιακή συνταγή, έναν γεωπόνο ή κηπουρό για τη φροντίδα των φυτών.

Τίτλος στήλης:

Οι μνήμες των μεγάλων, οι ερωτήσεις των μικρών

6. Τέχνη και δημιουργία

Η ομάδα αυτή ετοιμάζει εικόνες για την εφημερίδα.

Μπορεί να ζωγραφίσει:

τον Αγρό, τριαντάφυλλα, βασιλικό, χαρούπια, ένα πιάτο μαχαλλεπί, ένα παλιό χωριό, ένα περιστέρι ειρήνης, τον χάρτη της Κύπρου.

Τίτλος στήλης:

Η Κύπρος με χρώματα

Τι θα περιέχει η εφημερίδα;

Η εφημερίδα μπορεί να έχει:

τίτλο, υπότιτλο, μικρά άρθρα, συνεντεύξεις, ζωγραφιές, συνταγές, λεζάντες, ποιήματα, μικρές σκέψεις, μηνύματα για τη φύση και την ειρήνη.

Ιδέες για μικρούς τίτλους άρθρων

Ο βασιλικός της αυλής μας, Το τριαντάφυλλο που έγινε ροδόσταγμα

Η τερατσία, ο μαύρος χρυσός της Κύπρου, Μαχαλλεπί: μια δροσερή γεύση του Ιουλίου

Ο Αγρός, ένα χωριό γεμάτο άρωμα και ιστορία, Τι έκαναν παλιά τον Ιούλιο στην Κύπρο

Δεν ξεχνώ και αγωνίζομαι, Η ειρήνη είναι ευθύνη όλων μας

Από τη γη στο τραπέζι μας, Όταν φροντίζω τη γη, φροντίζω τη ζωή

Τελική παρουσίαση

Όταν ολοκληρωθεί η εφημερίδα, κάθε ομάδα παρουσιάζει τη στήλη της στην τάξη.

Τα παιδιά μπορούν να εξηγήσουν:

τι έγραψαν, τι έμαθαν, τι τους έκανε εντύπωση, πώς συνεργάστηκαν, ποιο μήνυμα θέλουν να στείλουν στους άλλους.

Μήνυμα της εφημερίδας

Η Κύπρος μας έχει φύση, γεύσεις, μνήμες, χωριά, ανθρώπους και ιστορίες.

Όταν γνωρίζουμε τον τόπο μας, τον αγαπούμε περισσότερο.

Όταν ακούμε τις μνήμες των μεγάλων, μαθαίνουμε να σεβόμαστε το παρελθόν.

Όταν φροντίζουμε τη γη, προστατεύουμε το μέλλον.

Ημερολόγιο φύσης – Ο Πενταδάκτυλος της Κύπρου

Όνομα: _____

Ημερομηνία: _____

Σήμερα ο καιρός είναι:

☐ ηλιόλουστος, ☐ πολύ ζεστός, ☐ ξηρός, ☐ έχει αέρα, ☐ έχει λίγη συννεφιά

Θερμοκρασία: _____ °C

Το φυτό που παρατηρώ. Σήμερα παρατηρώ:

☐ βασιλικό, ☐ τριανταφυλλιά, ☐ τερατσιά, ☐ άλλο φυτό: _____

Παρατηρώ προσεκτικά. Τα φύλλα του φυτού είναι:

☐ πράσινα, ☐ ξερά στις άκρες, ☐ μαραμένα, ☐ γυαλιστερά, ☐ αρωματικά, ☐ έχουν σημάδια

Το χώμα είναι:

☐ στεγνό, ☐ λίγο υγρό, ☐ πολύ βρεγμένο, ☐ σκληρό, ☐ αφράτο

Το φυτό βρίσκεται:

☐ στον ήλιο, ☐ στη σκιά, ☐ σε γλάστρα, ☐ στο χώμα, ☐ κοντά σε άλλο φυτό

Το νερό είναι πολύτιμο. Πριν ποτίσω, ελέγχω το χώμα. Το φυτό χρειάζεται νερό;

☐ Ναι, ☐ Όχι, ☐ Δεν είμαι σίγουρος/η

Μικρός/ή γεωπόνος

Τι συμβουλή θα έδινες για να φροντίσουμε καλύτερα αυτό το φυτό;

Από τη γη στο τραπέζι

Σκέψου ένα προϊόν που συνδέεται με τον Ιούλιο:

☐ ροδόσταγμα, ☐ μαχαλλεπί, ☐ τερατσόμελο, ☐ τσερτζιελλούθκια, ☐ άλλο: _____

Από ποιο φυτό ή καρπό ξεκινά;

Ποια διαδρομή κάνει μέχρι να φτάσει στον άνθρωπο;

φυτό → _____ → _____ → προϊόν

Φροντίζω τη γη. Σήμερα έμαθα ότι η βιώσιμη γεωργία σημαίνει:

☐ φροντίζω το χώμα, ☐ χρησιμοποιώ σωστά το νερό, ☐ προστατεύω τα έντομα που βοηθούν τη φύση
☐ δεν σπαταλώ τροφή, ☐ σέβομαι τα φυτά και τον χρόνο της φύσης

Ζωγραφίζω αυτό που παρατήρησα

Ζωγράφισε εδώ το φυτό, τον καρπό ή το προϊόν που παρατήρησες.

Σκέφτομαι σαν Φύλακας της Φύσης

Σήμερα κατάλαβα ότι...

Θα φροντίσω τη γη με...

Αναστοχασμός Ιουλίου

Όσα κρατώ από τον Ιούλιο

Ο Ιούλιος στην Κύπρο μάς μίλησε για το καλοκαίρι, τη ζέστη, τη γη, τα αρώματα, τις γεύσεις και τη μνήμη.

Τι έμαθα αυτόν τον μήνα;

- Έμαθα για τον Αγρό και την ορεινή Πιτσιλιά.
- Γνώρισα τον βασιλικό και τη φροντίδα που χρειάζεται.
- Έμαθα για την τριανταφυλλιά του Αγρού και το ροδόσταγμα.
- Γνώρισα την Αγριοτριανταφυλλιά της Χιονίστρας, ένα σπάνιο ενδημικό φυτό.
- Έμαθα για την τερατσία και γιατί τα χαρούπια λέγονταν «μαύρος χρυσός» της Κύπρου.
- Γνώρισα παραδοσιακές γεύσεις, όπως το μαχαλλεπί με ροδόσταγμα και τα τσερτζιελλούθκια.
- Έμαθα τι σημαίνει βιώσιμη γεωργία και γιατί το χώμα, το νερό και η τροφή συνδέονται.
- Θυμήθηκα ότι ο Ιούλιος είναι και μήνας μνήμης για την Κύπρο.

Σκέφτομαι τη φύση και τη διατροφή

Αυτόν τον μήνα κατάλαβα ότι η τροφή μας δεν εμφανίζεται ξαφνικά στο τραπέζι. Ξεκινά από τη γη.

Χρειάζεται χώμα, νερό, ήλιο, φροντίδα και ανθρώπινο κόπο.

Σκέφτομαι:

Ποιο φυτό του Ιουλίου μου έκανε εντύπωση;

Ποιο προϊόν έμαθα ότι ξεκινά από τη φύση;

Γιατί πρέπει να φροντίζουμε το χώμα και το νερό;

Ας σκεφτώ βαθύτερα

Ο βασιλικός μάς έμαθε ότι ακόμη και ένα μικρό φυτό χρειάζεται καθημερινή φροντίδα.

Η τριανταφυλλιά του Αγρού μάς έδειξε πώς ένα άνθος μπορεί να γίνει ροδόσταγμα και παράδοση.

Η τερατσία μάς θύμισε ότι ένας καρπός μπορεί να γίνει τροφή, προϊόν, εμπόριο και ιστορία.

Η μνήμη του Ιουλίου μάς θύμισε ότι αγαπώ την Κύπρο σημαίνει γνωρίζω την ιστορία της και εργάζομαι για ειρήνη.

Κουτί γνώσης

Ιούλιος, γη και μνήμη

Ο Ιούλιος είναι μήνας καλοκαιριού και ωρίμανσης.

Στην κυπριακή ύπαιθρο, οι άνθρωποι παλιά συνέχιζαν αγροτικές εργασίες, ετοίμαζαν προμήθειες, ανέβαιναν στα ορεινά για δροσιά και γιόρταζαν σε γάμους και πανηγύρια.

Είναι όμως και μήνας μνήμης για την Κύπρο, γιατί τον Ιούλιο του 1974 έγιναν γεγονότα που πλήγωσαν βαθιά τον τόπο μας.

Γι' αυτό ο Ιούλιος μάς μαθαίνει δύο μεγάλα μαθήματα:

να φροντίζουμε τη γη που μας τρέφει,

και να αγαπούμε την ειρήνη που μας ενώνει.

Η δική μου υπόσχεση

Γράφω τη δική μου υπόσχεση ως Φύλακας της Φύσης και της Κύπρου.

Υπόσχομαι ότι...

- 1.
- 2.
- 3.

Τι παίρνω μαζί μου;

Από τον Ιούλιο παίρνω μαζί μου:

μια μυρωδιά: _____

μια γεύση: _____

μια εικόνα: _____

μια λέξη για την Κύπρο: _____

μια πράξη φροντίδας που θα κάνω: _____

Μήνυμα μικρού φύλακα

Η Κύπρος μας έχει γη, νερό, φυτά, γεύσεις, μνήμες και ανθρώπους.

Όταν γνωρίζω τον τόπο μου, τον αγαπώ περισσότερο.

Όταν φροντίζω τη φύση, προστατεύω το μέλλον.

Όταν θυμάμαι με σεβασμό, μαθαίνω να αγαπώ την ειρήνη.

Σχέδιο του μήνα!

[illegible]

[illegible]

Σημειώσεις

[illegible]

Σημειώσεις

Σημειώσεις

Σημειώσεις

[illegible]

[illegible]